

Jaarbrief 2004

Inhoud

- uit het bestuur
- nieuwe bestuursleden stellen zich voor
- bericht van Catharina Halkes
- financiën
- wie kreeg subsidie? 1
- subsidiebeleid
- wie kreeg subsidie? 2
- vanuit het IWFT Vrouwenennetwerk Theologie

Uit het bestuur

Dit wordt mijn eerste stukje als nieuwe voorzitter van het bestuur van het Catharina Halkes Fonds. Op 25 maart j.l. heb ik het voorzitterschap overgenomen van Agnes Sneller, die deze taak vanaf 2000 met enthousiasme heeft vervuld. Gesteund door een goed werkend secretariaat bleek het zelfs mogelijk het voorzitterschap te combineren met een leerstoel Neerlandistiek in Boedapest! Ook op deze plaats bedanken we Agnes voor haar inzet voor het Fonds.

Ook van andere trouwe bestuursleden hebben we in de laatste vergadering afscheid genomen. Els Maeckelberge droeg het stokje over aan Mathilde van Dijk, die zich elders in deze Jaarbrief aan u voorstelt. Ook Els hebben we dank toegezwaaid voor de wijze waarop zij bestuurstaken vervulde. Samen met secretaris Alma Lanser en erelid Tine Halkes vormde zij de – gedelegeerde – commissie die de subsidieaanvragen beoordeelde, en daarnaast was zij de organisator van de inmiddels vermaarde ‘Halkes-lezingen’. We hopen – en vertrouwen erop – dat Mathilde met het stokje ook Els’ enthousiasme heeft overgenomen. Daarnaast namen we ook met spijt afscheid van Trees Versteegen die jarenlang niet alleen vice-voorzitter was (een meer dan formele taak, gezien de genoemde afstand tussen Boedapest en Nederland), maar ook met grote zorg de portefeuille ‘publiciteit’ beheerde.

U zult begrijpen dat het voor het Fonds van groot belang is op een zorgvuldige en creatieve manier de publiciteit te zoeken. Niet alleen willen we het bestand van donateurs zo groot mogelijk maken, ook willen we graag dat de kring van waaruit een beroep op het Fonds wordt gedaan steeds groter en gevarieerder wordt. Publiciteit zal dan ook een speerpunt worden van ons beleid in de komende jaren. We zoeken nog naar een opvolgster voor Trees Versteegen en houden ons aanbevolen voor suggesties!

Gelukkig konden we ook nieuwe bestuursleden verwelkomen. In onze najaarsvergadering hadden we al met vreugde Ria klein Tank begroet. Zij is de nieuwe contactpersoon voor de religieuzen. Over haar specifieke expertise kunt u elders in deze jaarbrief lezen. In de laatste vergadering mochten wij ook Heleen Zorgdrager verwelkomen. Heleen is bereid gevonden het secretariaat over te nemen van Alma Lanser, die komende najaar haar bestuurstaken zal neerleggen. Als nieuwe voorzitter vind ik het fijn dat er tussen nu en het najaar nog enige maanden liggen. Een ervaren secretaris is goud waard. Maar tegelijkertijd is het een

geruststellende gedachte dat Heleen straks ingewerkt zal zijn. Heleen en Mathilde zullen samen met Tine in de toekomst de 'subsidie-commissie' vormen.

Als nieuwe afgevaardigde van het bestuur van het IWFT Vrouwen netwerk Theologie was Annika den Dikken deze vergadering voor het eerst aanwezig. Annika nam mijn plek als schakel tussen beide besturen over, op het moment dat ik het voorzitterschap van het IWFT inruilde voor dat van het Halkes Fonds. Dit laatste betekent dat het bestuur van het Halkes Fonds voor mij geen onbekende grootheid was toe ik het voorzitterschap op me nam. Ik kan dan ook zeggen dat ik met vreugde 'ja' heb gezegd toen ik voor deze taak benaderd werd. Ik heb er alle vertrouwen in dat we met de oude en de nieuwe bestuursleden de goede lijn vanuit het verleden kunnen voortzetten. We hopen op voortgaande goede contacten met u als onze donateurs. Mocht u suggesties en ideeën hebben voor het Fonds, dan houden wij ons zeer aanbevolen die van u te horen.

Tot slot uit ik namens het bestuur mijn vreugde over de nieuwe periode die ons ere-lid Tine Halkes na haar zware operatie heeft mogen ingaan. Tine ervaart met dankbaarheid hoeveel meer activiteit haar nu weer mogelijk is. Helaas kon haar plan zelfs de bestuursvergadering van maart bij te wonen door omstandigheden niet doorgaan. Het contact met Tine als erelid en adviseur blijft echter intensief, daarvoor staat ook het huidige bestuur garant.

Namens het bestuur,

Kune Biezeveld,
voorzitter

Het bestuur is als volgt samengesteld:

Prof. dr. K.E. Biezeveld, voorzitter

mr. P. Bracco Gartner, penningmeester en vice-voorzitter

dr. A.M. Lanser-van der Velde, secretaris tot nov. 2004

dr. H.E. Zorgdrager, secretaris vanaf nov. 2004

drs. R. Klein Tank

dr. M. van Dijk

dr. B. Verstappen

professor dr. C.J.M. Halkes, erelid

drs. A. den Dikken woont als afgevaardigde IWFT Vrouwen netwerk Theologie de vergaderingen van het bestuur bij.

Nieuwe bestuursleden stellen zich voor

Ria Klein Tank

Als nieuw bestuurslid ben ik in het begin van dit jaar aangetreden. Ik ben in verschillende functies werkzaam geweest (Onderwijs, Volwassenen-educatie en Beleid&Vorming bij de KRO) en heb ook diverse bestuursfuncties bekleed. De laatste jaren heb ik als free-lancer bij congregaties gewerkt. Meestal als kapittelbegeleidster en beleidsondersteuning. Vanaf oktober 2002 ben ik in de VUT. Sinds 2001 ben ik in contact gekomen met vrouwen uit het Aartsbisdom wanza/Tanzania. Ik probeer de komende jaren minstens een keer per jaar daar naar toe te gaan om support te geven bij hun project Women & Theology.





Heleen Zorgdrager

Mijn naam is Heleen Zorgdrager, 45 jaar, theoloog en predikant te Leersum. Gehuwd en twee kinderen van 11 en 18 jaar. In en naast mijn werk als predikant ben ik actief betrokken bij vrouwenstudies theologie, maak deel uit van diverse landelijke verbanden en publiceer zo nu en dan een wetenschappelijk artikel. Mijn interesse gaat uit naar een gender-benadering van klassiek dogmatische concepten en methoden, en naar een meer gedifferentieerde 'God-talk'. Ik meen dat er op dit gebied nog veel op de schop moet. Ik houd erg van films, van de Duitse vroege romantiek, en van de geschiedenis en cultuur van Oost-Europa. Uit eigen ervaring (o.a. toen ik mijn proefschrift gefinancierd moest krijgen) weet ik hoe

belangrijk het is dat er fondsen bestaan die onderzoek of publicatie mogelijk maken. Het kan beslissend zijn voor het wel of niet doorgaan van een project. Dat er een Catharina Halkes Fonds bestaat, dat in het bijzonder feministisch-theologisch onderzoek ondersteunt en financiert, vind ik een gouden greep. Als een materiële basis voor de o zo kwetsbare feministische theologie is dit fonds van het hoogste belang. In die zakelijkheid gecombineerd met een dosis idealisme wil ik graag mijn steentje bijdragen - als secretaris - aan het bestuur van het Catharina Halkes Fonds.



Mathilde van Dijk

Nieuw in het bestuur van het Catharina Halkesfonds: Mathilde van Dijk (1958). Zij is lid van de subsidiecommissie.

Mathilde van Dijk is historica. Zij werkt als universitair docente geschiedenis van het christendom en genderstudies aan de Faculteit der Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap in Groningen. Ze is gespecialiseerd in de geschiedenis van laatmiddeleeuwse religieuzen en heiligen.

Annika den Dikken

Als nieuw afgevaardigde van het IWFT-bestuur wil ik me graag voorstellen. Tweeënhalf jaar geleden ben ik afgestudeerd aan de Faculteit der Godgeleerdheid van de Universiteit Utrecht met als hoofdvak christelijke ethiek. Momenteel werk ik als junioronderzoeker bij het Ethiek Instituut aan een onderzoek voor het ministerie van VWS over het maakbare lichaam. Vanaf september krijg ik een aio-aanstelling bij Anne-Marie Korte om dit thema nader te bestuderen vanuit het perspectief van gender, theologie en ethiek. Ik zie er erg naar uit daaraan te beginnen. In het bestuur van het IWFT draai ik nu ruim een jaar mee.

Bericht van professor Catharina Halkes

Zo'n anderhalf jaar geleden kreeg ik van de redactie van het Duits pastoraal – theologisch tijdschrift *Diakonia* het verzoek om een bijdrage te leveren over mijn persoonlijke ervaringen in mijn laatste levenstijdperk, "*In meinem vierten Lebensalter*".

Ik vond dat een verzoek dat goed bij mij paste en ben er dus op in gegaan. Mijn constante benauwdheid, mijn tekort aan levensadem waarover ik hier vorig jaar schreef, had mij zeer vertrouwd gemaakt met een naderend levenseinde. Ik was er zo gezegd aan toe! Begin 2003 verscheen dit artikel in druk en ik was voldaan dat ik nog éénmaal dit laatste stukje leven onder de loep had genomen.

Maar de verrassingen zijn mijn leven nog niet uit: in de nazomer van het zelfde jaar bleek er dan toch eindelijk een chirurg capabel en bereid te zijn om de breuk in mijn middenrif te

helen, de chaos die intern was ontstaan opnieuw te ordenen, mijn longen de hun toekomstige ruimte te geven en daardoor mijn constante ademnood weg te nemen. Als een herboren mens heb ik het ziekenhuis verlaten, geheel hersteld en vrij om onbekommerd te ademen en te kunnen leven.

Ik ervaar het als een wonder dat mij aldus nog een nieuwe levensstijd geschonken is van een hoopvolle kwaliteit en ik ben daar diep dankbaar voor. Mijn levensperspectief heeft nieuwe ruimte gekregen en mijn destijds geschreven artikel vraagt te zijner tijd nog om een vervolg! In ieder geval heeft de adem van de Geest, de inspiratie van Pinksteren – mij mijn leven lang al zo dierbaar – door dit alles weer een fysieke pendant gekregen hetgeen elke dag van mijn bestaan een bron van diepe vreugde is.

Een groet aan u allen en heel veel dank voor uw blijvende en onmisbare steun aan ons aller fonds.

Financiën

In financieel opzicht was 2003 voor ons fonds een goed jaar. Ons eigen vermogen groeide van €296.000 naar €348.500. Deze grote stijging was te danken aan een erfenis van €30.000 alsmede een grote gift van €25.000. Het bedrag van de erfenis komt geheel ten goede aan ons eigen vermogen. Van alle donaties, zowel de grote als de kleinere giften, wordt eerst de kosten van het fonds afgetrokken. Van het resterende bedrag gaat een kwart naar het subsidiefonds en driekwart naar ons eigen vermogen. In totaal mochten wij in 2003 een bedrag van €37.000 aan donaties ontvangen, in vergelijking tot een bedrag van €22.000 in 2002. Indien de zeer grote giften worden weggelaten, bedroegen de reguliere donaties in 2003 ruim €12.000 in vergelijking tot bijna €10.000 in 2002. Kortom, wij zijn u zeer erkentelijk voor uw vrijgevigheid, die ons in staat stelt om subsidies uit te keren voor onderzoek en onderwijs op het gebied van feminisme en theologie.

In 2003 mochten wij, dankzij uw bijdrage, in totaal ruim €25.000 aan subsidies verstrekken. Elders in deze nieuwsbrief kunt u lezen aan welke projecten dit geld ten goede kwam. Wij hopen ook het komend jaar weer een flink bedrag aan subsidies te mogen uitkeren. Onze subsidiepot wordt gevoed enerzijds door de opbrengst van onze beleggingen en anderzijds een deel van de donaties. In 2003 bleven de opbrengsten uit beleggingen achter op de opbrengsten uit beleggingen in 2002. Wij ontvingen in 2003 een bedrag van ruim €17.000; dit was ruim €200 minder dan in 2002. Deze verminderde opbrengsten hebben voornamelijk te maken met het feit dat bij herbelegging van gelden uit afgeloste obligaties op dit moment een minder hoge rentevergoeding wordt verkregen dan voorheen. Dit komt door de huidige situatie op de kapitaalmarkt. Er is dus niet zoveel aan te doen, anders dan ervoor te zorgen dat ons vermogen blijft groeien en uiteraard ons vermogen zo renderend mogelijk te beleggen. Uw gift blijft dan ook nog steeds noodzakelijk willen wij op de huidige manier subsidies kunnen blijven verstrekken. U treft dan ook, net als voorgaande jaren, bij deze nieuwsbrief een acceptgiro aan. Wij stellen het zeer op prijs indien u uw donatie dit jaar zou willen voortzetten. Mocht u al een gift hebben overgemaakt, dan verzoek ik u vriendelijk de acceptgiro als niet verzonden te beschouwen. Indien u uw donatie overmaakt per girotel of internet, vraag ik u vriendelijk uw adresgegevens daarbij te vermelden. Zo kunnen wij u deze nieuwsbrief blijven sturen.

Peggy Bracco Gartner, penningmeester

Subsidie

Het tweemaandelijks tijdschrift *Fier* beleeft dit jaar haar zevende jaargang. Het blad heeft al die jaren haar abonnees voorzien van nieuws rond vrouwen, spiritualiteit en religie. *Fier*

ontstond destijds uit een fusie tussen het vrouwenstudies-blad *Mara* en het vrouw-en-geloofstijdschrift *Vrouw en Woord*. De nieuwe redactie vond een formule om de deels verschillende doelgroepen van een lijfblad te voorzien. Toen in 2002 uitgeverij Kok uit Kampen het tijdschrift om commerciële redenen niet meer uit wilde geven, dreigde het doek te vallen. Om dit unieke tijdschrift te behouden is toen de stichting *Fier* opgericht. Het bestuur van de stichting werkt voorwaardenscheppend. Zij draagt zorg voor de penningen en de PR en koopt diensten in bij uitgeverij Narratio. Een enthousiaste redactie zorgt voor de inhoud van het blad. Zes keer per jaar weet zij een boeiend nummer samen te stellen met o.a. interviews, achtergrondartikelen, boekrecensies en columns. Er wordt met thema's gewerkt, zoals: inspirerend leiderschap, leven met de dood, heiligheid in het dagelijks leven en eten en vasten. Om de inhoud van *Fier* jaarlijks te evalueren komt de redactieraad bijeen. Zowel bestuur, redactie als redactieraad werken op vrijwillige basis. Met 650 betalende abonnees draait *Fier* net quitte. Maar geld voor de uitvoer van een PR-plan is er niet. Daarom heeft de stichting bij het Catharina Halkes Fonds aangeklopt voor ondersteuning van het PR-plan. Wij zijn erg blij met de geldelijke steun! Het blijft immers nodig om permanent abonnees te werven. Met een stevige basis onder *Fier* kunnen de lezeressen blijven genieten van dit bijzondere tijdschrift.

Namens het bestuur van stichting *Fier*,
Drs. Jeanet Aartsen

Subsidiebeleid

Vrouwen weten het fonds steeds beter te vinden. Via www.iwft.nl en diverse internetsites voor fondsen komen zij uit bij het Catharina Halkes Fonds. Meestal vragen geïnteresseerden per mail bij het secretariaat de aanvraagformulieren en de subsidiecriteria aan. Men kan op grond van deze informatie zelf beoordelen of een aanvraag een kans maakt en het de moeite loont de papieren in vullen en de benodigde gegevens te verstrekken. Deze werkwijze is ook voor de subsidiecommissie efficiënt, want zo hoeven zij minder aanvragen die niet passen binnen de doelstelling en criteria van het fonds, te behandelen.

De gelden van het Catharina Halkes Fonds zijn goed belegd en we besteden de opbrengsten met grote zorg. De regels voor de verdeling van de gelden zijn notarieel vastgelegd en het bestuur hanteert deze regels nauwgezet. De eerste verantwoordelijkheid van het fonds is de bijdrage aan de bekostiging van de medewerkstersplaats van het IWFT Vrouwen Netwerk Theologie. Deze medewerkster is echt een spin in het (wereldwijde) web en van groot belang voor het functioneren van het IWFT als netwerk. Via haar ontvangen de leden van het IWFT Vrouwen Netwerk Theologie allerlei belangwekkende informatie over vrouwenzaken per email en kunnen zij ook elkaar om steun en informatie vragen als iemand ergens naar op zoek is.

Naast de bijdrage aan de kosten van de medewerkstersplaats is er sinds enkele jaren een bescheiden bedrag beschikbaar voor de verstrekking van projectmatige en individuele subsidies. Voor de beoordeling van de aanvragen houden we ons aan de doelstelling van het fonds, het stimuleren van onderwijs en onderzoek op het terrein van feminisme en theologie, aangevuld met een aantal door het bestuur vastgestelde criteria. Omdat het fonds slechts relatief kleine subsidies kan verstrekken, worden er geen subsidies toegekend voor de kosten van levensonderhoud en salariering. De beoordelingscriteria *haalbaarheid*, *uitstraling* en *overdraagbaarheid* zijn behulpzaam bij het maken van de afwegingen rondom elke aanvraag.

In het jaar 2003 ontvingen we tien aanvragen, waarvan er zes gehonoreerd konden worden. De overige vier waren aanvragen voor niet subsidiabele salariskosten en de kosten van promotiestudies. Het fonds heeft bijgedragen in de kosten van de rapportage over Europese Vrouwensynode, zodat ook Nederlandse vrouwen die niet naar Spanje konden reizen geïnformeerd werden over deze belangrijke ontmoeting en uitwisseling. We ondersteunden

het tijdschrift Fier ten behoeve van hun publiciteitsbeleid en we gaven enkele kleinere bijdragen aan vertaal - en onderzoekskosten van projecten door en voor vrouwen. In deze jaarbrief hebben opnieuw twee subsidiënten een bericht geschreven over het project waarvoor zij subsidie hebben ontvangen. U vindt hun teksten in de kaders op de bladzijden vier en zes van deze jaarbrief. Deze berichten geven u als donateur een indruk van de waardevolle projecten waaraan het fonds mede namens u ondersteuning verleent. Aan het einde van dit jaar vertrek ik uit het bestuur van het Catharina Halkes Fonds omdat de toegestane periode voor het bestuurslidmaatschap van tweemaal drie jaar dan is verstreken. Heleen Zorgdrager zal het secretariaat op zich nemen. Subsidieaanvragen kunnen aan haar geadresseerd worden en zij zal u in de volgende jaarbrief verslag doen over de subsidies.

Alma Lanser, secretaris

Subsidie

Onderzoek onder vrouwen in Namibië en Zuid - Afrika

Voor mijn bijvak contextuele theologie verbleef ik een periode in Zuid-Afrika. Daar heb ik kennis gemaakt met hedendaagse Afrikaanse feministische theologie en met vrouwen uit Zuid-Afrika en Namibië. Ik ben het Catharina Halkes Fonds dankbaar dat het mij in staat gesteld heeft om deze kennismaking uit te breiden en deze vrouwen voor mijn onderzoek te kunnen interviewen.

Door middel van onderzoek en publicaties wil ik een bijdrage leveren aan de discussie over geloof en seksualiteit zoals die gevoerd wordt in de hedendaagse feministische theologische discourses. Daarin betrek ik theorieën en praktijken uit de Eerste en Derde wereld (Nederland/ Namibië/ZA). Ik richt mij het bijzonder op het expliciteren van de dialooginstrumenten die vrouwen uit verschillende culturen gebruiken in de ontwikkeling van een religieuze identiteit in relatie tot hun eigen seksualiteit en het voortgaande gesprek met hun geloofsgemeenschappen, familie en vrienden.

Dit project mondde uit in een gezamenlijke publicatie met een Zuid-Afrikaanse theologe met de titel *Breaking the silence around homosexuality; Let our sisters speak*. Dit artikel zal worden gepubliceerd in een boek uitgaande van *The Circle of Concerned African Women Theologians*. Tevens hoop ik deze bijdrage te publiceren in een Nederlands tijdschrift als Fier. Momenteel schrijf ik ook mijn scriptie over dit onderwerp aan de theologische faculteit van de Vrije Universiteit. De vraagstelling van dit onderzoek luidt: wat zijn helpende en/of frustrerende factoren voor lesbische vrouwen in Namibië om te komen tot de ontwikkeling van een eigen religieuze (christelijke) identiteit? Dit onderzoek betreft vragen rond het zichtbaar maken van de relatie van deze vrouwen met de kerk als instituut in Namibië. Door de eerder gehouden interviews probeer ik meer te weten te komen over de ontwikkeling van de religieuze identiteit van deze vrouwen, waarbij ik me ondermeer verdiep in hun godsbeeld en de eventuele ontwikkelingen daarin.

Corine Sloots

Vanuit het IWFT Vrouwen netwerk Theologie

Met het aannemen van het voorzitterschap van het Catharine Halkesfonds heeft Kune Biezeveld het IWFT-bestuur achter zich gelaten. Terugblikkend op een mooie tijd hebben we in onze algemene ledenvergadering met spijt in het hart afscheid genomen van haar als voorzitter. Maar we kunnen tegelijkertijd verheugd vermelden dat Angela Berlis de openliggende taak op zich heeft willen nemen.

Daarnaast hebben we afscheid genomen van Joke Koehler als bestuurslid en is Hanneke Arts-Honselaar toegetreden tot het bestuur.

Het IWFT Vrouwen netwerk Theologie organiseert onder andere ook studiedagen. De eerstvolgende dag zal plaatsvinden op zaterdag 9 oktober en zal een ontmoetingsplaats zijn voor vrouwen uit de islamitische en christelijke traditie die met elkaar zullen nadenken over een gezamenlijk thema, namelijk pelgrimage.

Wilt u op de hoogte blijven van het IWFT Vrouwennetwerk Theologie of deelnemen aan haar activiteiten, kunt u altijd onze website eens bezoeken op het nieuwe adres www.iwft.nl. De site zal op initiatief van Marian Papavoine de komende tijd nog enkele vernieuwingen ondergaan.

Annika den Dikken

Stichting Catharina Halkes Fonds Secretariaat: Dr. A.M Lanser-van der Velde, Schepenlaan 32, 1503 HL Zaandam; a.lanser@chello.nl
Secretariaat vanaf november 2004: Dr. H.E. Zorgdrager, Nieuwe Steeg 15, 3956 RA Leersum; secretariaat@halkesfonds.nl